

informator

MUZEUM W GRUDZIĄDZU

Rok IV Nr 10(40)

październik 1963 r.

Muzeum w Grudziądzu, ul. Wodna 3/5, jest otwarte we wtorki, środy i piątki w godz.: 10,00—18,00, w czwartki i soboty: 10,00—15,00, w niedziele i święta: 10,00—14,00. W poniedziałki i dni poświęczone Muzeum jest zamknięte. We wtorki wstęp bezpłatny. W pozostałe dni opłata wynosi: 1 zł, 0,50 zł (ulgowo), a dla grup powyżej 10 osób — 0,25 zł od osoby.

Fragment wystawy historycznej grudziądzkiego Muzeum; patrz art. „Muzeum a szkoła (z doświadczeń grudziądzkiego Muzeum)”, str. 3

WYSTAWY STAŁE

- * PRADZIEJE ZIEMI CHEŁMIŃSKIEJ
- * HISTORIA GRUDZIĄDZA W ZARYSIE
- * KULTURA MATERIALNA OKOLIC GRUDZIĄDZA
- * MALARSTWO POLSKIE PRZEŁOMU XIX I XX WIEKU

WYSTAWY CZASOWE

XX-LECIE PPR W GRAFICE I RYSUNKU. Wielka wystawa grafiki i rysunku urządzona przy współudziale Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego w Warszawie. Ekspozycja, składająca się z 224 prac 81 współczesnych polskich artystów-plastyków, czynna była w grudziądzkim Muzeum w okresie od 19 września do 15 października 1963 r.

GRUDZIĄDZ W DOKUMENCIE ARCHIWALNYM. Ekspozycja urządzona przez grudziądzkie Muzeum przy współudziale Archiwum Powiatowego z okazji obchodów „Tygodnia Archiwów”, orga-

nizowanego w kraju co pięć lat. Na wystawę składają się dokumenty archiwalne związane z Grudziądzem i powiatem, a pochodzące ze zbiorów Muzeum, Archiwum i Biblioteki Miejskiej w Grudziądzu oraz osób prywatnych: Ob. Ob. Józefa Białchnio, Leszka Jakubczaka i Adama Wolnikowskiego. Całość przedstawiona jest chronologicznie w następujących działach: zaranie dziejów, czasy panowania Zakonu Krzyżackiego, okres Rzeczypospolitej Szlacheckiej, zabór pruski, okres międzywojenny, okupacja hitlerowska, okres Polski Ludowej. Wystawę otwarto w salach grudziądzkiego Muzeum dnia 19. X. 1963 r.

WYSTAWY RUCHOME

GALERIA WSPÓŁCZESNEGO MALARSTWA POMORSKIEGO W LUNEVILLE (Francja). Wystawa 99 prac malarskich 37 artystów ze zbiorów grudziądzkiej GWMP, uruchomiona dnia 23 czerwca 1963 r. w Muzeum na Zamku w Lunéville koło Nancy z okazji obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego we Francji.

WYSTAWA W RADZIEJOWIE KUJAWSKIM. Ekspozycja 25 prac ze zbiorów grudziądzkiej Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego, otwarta w Powiatowym Domu Kultury w Radziejowie Kujawskim z okazji wojewódzkiej inauguracji Roku Oświatowego 1963/64. Wystawa czynna była w okresie od 15 września do 23 października 1963 r.

Od dnia 25 października br. dostępna jest w PDK w Radziejowie Kujawskim wystawa reprodukcji malarstwa rosyjskiego, pochodzących ze zbiorów naszego Muzeum. Eksponowane są m. in. reprodukcje prac Briułowa, Pierowa, Iwanowa.

FOTOGRAMY JANA KIEPUSZEWSKIEGO. Wystawa 7 fotogramów współczesnego artysty-fotografika, zorganizowana w gmachu Prezydium MRN w Łasinie; czynna od dnia 16 września 1963 r.

GRAFIKA ARTYSTÓW POMORSKICH. Wystawa 8 grafik współczesnych artystów pomorskich: E. Kuczyńskiego, L. Płoszaya, Z. Kotlarczyka, B. Nowickiego, St. Łuczaka i H. Czamana, czynna w Domu Kultury w Starym Błonowie pow. Grudziądz od dnia 16 września 1963 r.

BOŻENA SIKORSKA-NOWACKA

Muzeum a szkoła

(Z doświadczeń grudziądzkiego Muzeum)

Współczesne muzealnictwo polskie, pod wpływem zasadniczych przemian, w wyniku których muzea przestały być wyłącznie zbiornicami odkurzanych i konserwowanych pamiątek, realizuje z coraz większym powodzeniem hasło „muzea — uniwersytetami kultury”. W związku z tym wypracowano już wiele nowych form działania, których celem jest przyciągnięcie widza, wychodzenie mu naprzeciw. A więc nie tylko wystawy w gmachu muzeum, lecz i poza stałym terenem ekspozycyjnym, nie tylko odczyty, wykłady, pogadanki, lecz i intensywne formy pracy oświatowej — tematyczne cykle odczytów, stałe projekcje filmów oświatowych, koncerty, spotkania autorskie, nie tylko katalogi ale i inne wydawnictwa i publikacje: miesięczne informatory, składanki, foldery, przewodniki, artykuły i komunikaty w prasie i radio oraz filmy w telewizji. Wszystkie wymienione wyżej formy działalności muzeów mają zawsze aspekt dydaktyczny, który sprawia, że instytucje te wysuwają się na czołowe miejsce wśród placówek oświatowych.

REPRODUKCJE MALARSTWA ROSYJSKIEGO I RADZIECKIEGO. Wystawa 7 reprodukcji malarstwa rosyjskiego udostępniona w dniu 23 września br. w Grudziądzkim Klubie Sportowym Przyściół Wioślarska „Olimpia” nad Wisłą. M. in. wystawiono tam reprodukcje prac: W. G. Pierowa, A. A. Iwanowa, P. A. Fiedotowa, K. P. Briułowa.

Podobny zestaw reprodukcji malarstwa rosyjskiego i radzieckiego ze zbiorów naszego Muzeum udostępniono w dniu 11 września br. w Międzyzakładowym Klubie Zw. Zaw. Pracowników Przemysłu Spożywczego i Cukrowniczego w Grudziądzu. Wystawa obejmuje prace m. in.: I. A. Łukomskiego, B. A. Sięrowa, A. M. Gerasimowa.

Jednym z generalnych zagadnień działalności oświatowej muzeum jest współpraca ze szkołą. W realizowanej akcji „muzea — uniwersytetami kultury” zagadnienie to zajmuje odpowiednio ważną pozycję. Warto przyrzeć się tej sprawie na konkretnym przykładzie Muzeum w Grudziądzu.

Kontakty grudziądzkiego Muzeum ze szkołami naszego miasta i powiatu opierają się na: wycieczkach szkolnych organizowanych zbiorowo do Muzeum, kursach i konferencjach dla nauczycieli różnych specjalności, spotkaniach z młodzieżą w Domu Kultury Dzieci i Młodzieży (wykłady, pogadanki), odczytach w Muzeum przeznaczonych dla młodzieży starszych klas licealnych itp.

Rezultaty współpracy grudziądzkiego Muzeum ze szkołami (młodzieżą i nauczycielami) wyrażają się najpełniej we wzrastającej stale frekwencji zwiedzających, z wyraźną przewagą wycieczek szkolnych. Dla przykładu warto zacytować frekwencję na kilku wybranych wystawach czasowych w gmachu Muzeum:

Młodzież szkolna często uczestniczy w uroczystościach otwarcia wystaw czasowych w grudziądzkim Muzeum

wystawę „Główne kierunki sztuki europejskiej” (rok 1960, 132 dni wystawowe) zwiedziło 11.757 osób, w tym 270 grup młodzieży szkolnej (7.333 osoby);

wystawę „Wybitni malarze polscy XIX wieku” (1960 r., 172 dni wystawowe) zwiedziło 16.627 osób, w tym 297 grup młodzieży szkolnej (10.063 osoby);

wystawę „Malarstwo rosyjskie od XVIII do początków XIX wieku” (1961 r., 49 dni wystawowych) zwiedziło 3.200 osób, w tym 93 grupy młodzieży szkolnej (6053 osoby);

wystawę „Arrasy jagiellońskie” (1961 r., 5 dni wystawowych) zwiedziło 8.500 osób, w tym 127 wycieczek młodzieży szkolnej (4.783 osób);

wystawę „Krakowska grafika artystyczna” (1962 r., 106 dni wystawowych) zwiedziło 21.108 osób, w tym 417 wycieczek młodzieży szkolnej (18.172 osoby);

wystawę „Gobeliny wawelskie” (1962 rok, 54 dni wystawowe) zwiedziło 6.941 osób, w tym 121 wycieczek młodzieży szkolnej (4.386 osób);

wystawę „Fotogramy Jerzego Dygasiewicza” (1963 r., 37 dni wystawowych) zwiedziło 6.048 osób, w tym 118 wycieczek młodzieży szkolnej (4.964 osoby);

wystawę „XX — lecie Ludowego Wojska Polskiego w twórczości plastycznej” (1963 r., 8 dni wystawowych) zwiedziły 1.354 osoby, w tym 11 wycieczek młodzieży szkolnej (1.096 osób).

Na uwagę zasługują również specjalne wystawy twórczości grudziądzkiej młodzieży i dzieci, cieszące się dużym zainteresowaniem:

„Wystawa prac malarskich dzieci” (członków pracowni malarskiej Domu Kultury Dzieci i Młodzieży w Grudziądzu) — 1961 r., 21 dni wystawowych, 2.829 zwiedzających, w tym 58 wycieczek młodzieży szkolnej z 2.235 uczestnikami;

„Wojewódzka wystawa twórczości młodzieży i dzieci” (1963 r., 18 dni wystawowych), 4.727 zwiedzających w tym 101 wycieczek młodzieży szkolnej z 3916 uczestnikami.

Powyższe zestawienie, nie pretendujące do miana pełnego, wyraźnie świadczy o tym, jak wysoki procent ogółu zwiedzających wystawy grudziądzkiego Muzeum stanowi młodzież szkolna. Powyżej zestawiono jedynie liczbę młodzieży uczestniczącej w wycieczkach do Muzeum, nie należy jednak zapominać, że i wśród indywidualnie zwiedzających Muzeum w Grudziądzu jest znaczna ilość młodzieży.

We współpracy grudziądzkiego Muzeum ze szkołami dużą wagę przywiązuje się do okresowych metodycznych konferencji nauczycieli różnych specjalności. Okazało się bowiem, że od stopnia przygotowania nauczyciela w zakresie umiejętności korzystania z zbiorów Muzeum jako pomocy dydaktycznej, zależy percepcja wystaw muzealnych wśród młodzieży.

I tak współpraca w tej dziedzinie została zapoczątkowana w roku szkolnym 1959/60 wspólnym posiedzeniem kierownictwa grudziądzkiego Muzeum z przedstawicielami Wydziału Oświaty Prezydium PRN i Związku Nauczycielstwa Polskiego, które miało na celu omówienie przygotowań do konferencji nauczycieli w Muzeum. Pierwsze konferencje metodyczne nauczycieli odbyły się w marcu 1960 r. Wzięli w nich udział nauczyciele historii, geografii i jęz. polskiego ze szkół podstawowych Grudziądza. Tematyka spotkań wiązała się ściśle ze zbiorami Muzeum. Omówiono także zagadnienia jak: przydatność wystawy historycznej grudziądzkiego Muzeum na lekcjach historii, wykorzystanie wystawy etnograficznej na lekcjach jęz. polskiego i geografii oraz zapoznano uczestników konferencji ze sposobami korzystania z wystaw artystycznych (ma-

Wystawa gobelinów wawelskich (z Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu) cieszyła się szczególnym zainteresowaniem młodzieży

larstwo, rzeźba — na przykładzie czynnej w tym czasie w Muzeum wystawy „Główne kierunki sztuki europejskiej”) jako pomocy dydaktycznej w nauczaniu konkretnych przedmiotów.

Konferencje metodyczne nauczycieli w grudziądzkim Muzeum mają już swoją tradycję. Niektóre Ogniska Metodyczne regularnie poświęcają jeden dzień w roku na spotkanie w Muzeum, np. Ognisko Nr 11 w Grudziądzu (skupiające nauczycieli szkół podstawowych nr 8, 9, 10), Ognisko nr 8 w Grudziądzu, uczestnicy wojewódzkiego seminarium oświatowego w Bydgoszczy, Ognisko Związku Nauczycielstwa Polskiego z Rudnika. Stałymi uczestnikami konferencji w Muzeum są nauczyciele poloniści, historycy, geografowie i nauczyciele rysunków zarówno w szkołach podstawowych jak ogólnokształcących i zawodowych. Dla przykładu warto podać, że tylko w miesiącach lutym i marcu 1962 r. odbyło się w grudziądzkim Muzeum 11 specjalistycznych konferencji nauczycielskich bydgoskiego okręgu szkolnego, w których uczestniczyło ogółem 256 nauczy-

cieli. Wszystkie konferencje, na których wykładcami byli pracownicy naukowi Muzeum, połączono z oprowadzaniem nauczycieli po wystawach i objaśnianiem różnych możliwości realizacji programu szkolnego w oparciu o konkretne ekspozyty.

Wielu nauczycieli i to różnych przedmiotów doskonale już zdaje sobie sprawę z psychologicznych momentów różnic oddziaływania na młodzież muzeów i podręczników. Przewagę mają tu zdecydowanie muzea i wystawy. Działając wizualnie, niemal dotykowo, autentycznymi, oryginalnymi ekspozycjami, są zawsze bardziej żywe, ciekawe i sugestywne niż najlepsze nawet podręczniki wielu przedmiotów szkół podstawowych i średnich. Nauczyciele o takim stosunku do muzeum i jego zbiorów przychodzą z młodzieżą na określoną z góry wystawę (np. tylko historyczną lub artystyczną) albo część wystawy (np. ekspozyty dotyczące obróbki lnu — wystawa etnograficzna) i w oparciu o konkretne zabytki realizują zaplanowaną lekcję. Zazwyczaj dzieci i młodzież zo-

Przedstawiciele władz oświatowych Grudziądza na otwarciu wystawy „Cziówek i krajobraz niemieckiego wybrzeża battyckiego” (ze zbiorów Muzeum Kulturalno-Historycznego w Stralsundzie — NRD)

stały już zapoznane na lekcjach, chociażby skrótowo, z tematykę zwiedzania, z nazwiskami twórców, epokami w historii czy okresami kultury artystycznej od strony anegdotyczno-historycznej, a nierzadko też treściowo-formalnej. W takich wypadkach nauczyciele często odbywają się w grudziądzkim Muzeum bez pomocy przewodnika, wykorzystując wiadomości z konferencji metodycznych. Z poglądowych lekcji w Muzeum, w czasie których bardzo często uczniowie robią notatki, nauczyciel przeprowadza w szkole rekapitulacje i ugruntowuje w uczniach nabytą wiedzę. Praktyka wykazała, że ta metoda daje najwięcej korzyści zarówno uczniom jak i nauczycielom. Z konsultacji przeprowadzanych przez Dział Naukowo-Oświatowy grudziądzkiego Muzeum z nauczycielami wynika, że sposoby sprawdzania wiadomości i spostrzeżeń nabytych przez uczniów w Muzeum są bardzo różne i zależą od typu szkoły. W liceach ogólnokształcących przeważają klasówki, wypracowania a nawet referaty, w szkołach zawodowych natomiast — pogadanki, dyskusje, rzadziej sprawdziany pisemne, a w szkołach podstawowych dość częstą formą sprawdzianu są rysunki eksponatów lub całych zespołów.

Wypada jednak żałować, że procent wycieczek w ten sposób korzystających ze zbiorów grudziądzkiego Muzeum jest jeszcze ciągle zbyt niski. Jeszcze ciągle nie obejmuje on nawet połowy wycieczek szkolnych. Częściej bowiem zdarza się, że wycieczka do Muzeum jest dla nauczyciela tylko wygodnym wypełnieniem lekcji, a dla młodzieży — początkowo atrakcyjną rozrywką (opuszczenie gmachu szkoły w innych niż zwykłe godzinach), później — nużącym obowiązkiem. Niezorganizowane i niezaplanowane wycieczki są plagą Muzeum. Gromady dzieci czy młodzieży, dysponując bardzo ograniczonym czasem, brakiem elementarnego przygotowania i choćby cienia zainteresowania, nie przywiązując wagi do słów przewodnika, przebiegają chaotycznie całe Muzeum, nic nie widząc i nic nie rozumiejąc. Nauczyciel tymczasem, zdawszy całą grupę na barki oprowadzającego, wykorzystuje wolny czas na swoisty relaks. I tak wy-

cieczka do Muzeum, której celem winno być poznanie realiów epoki w oryginale, ugruntowanie wiadomości zdobytych na lekcji, wprowadzenie do umysłów młodzieży wycucia ducha epoki, tak często zakłętego w utworze literackim czy historycznym tekście źródłowym, absolutnie nie spełnia swego zadania.

Tymczasem bez przesady można stwierdzić, że każda szkoła, również zawodowa, ma ogromne możliwości wykorzystania i znalezienia czegoś dla siebie w grudziądzkim Muzeum, czy to na wystawach stałych, czasowych i ruchomych, czy w zbiorach zmagazynowanych. Np. nauczycielom geografii, geologii i chemii bardzo przydatna była wystawa czasowa „Stanisław Staszic jako geolog i jego epoka”, nauczycielom fizyki i astronomii duże usługi oddała wystawa czasowa „Pierwszy człowiek w kosmosie”, nauczycielom przedmiotów humanistycznych bardzo pomagają wystawy historyczne, etnograficzne i archeologiczne. Zaś dla nauczycieli absolutnie wszystkich przedmiotów wprost nieocenione są wszelkie wystawy artystyczne — sztuki dawnej i współczesnej — malarstwa, grafiki i rzeźby. Poza korzyściami ogólnymi, płynącymi z poznania przez młodzież autentycznych dzieł sztuki, stylów, epok, prądów, wybitnych twórców, wynikają i korzyści szczególnie, dla konkretnych przedmiotów, np. j. polskiego (malarstwo wiążące się z danym utworem literackim np. z wystawy „Wybitni malarze polscy XIX wieku” Siemiradzkiego a „Dirce chrześcijańska” a „Quo vadis” Sienkiewicza, z wystawy „Malarstwo polskie przełomu XIX i XX wieku” — Strzyńskiego „Szkoda wąsów” a „Powrót posia” Niemcewicza oraz Piotrowskiego „Śmierć Wandy” a „Krzyżacy” Sienkiewicza i „Placówka” Prusa — zagadnienia związków różnych dziedzin życia artystycznego), historii (twórczość plastyczna odbijająca ważne wydarzenia z minionych epok, np. cyklę Grotgera, malarstwo historyczne Matejki, Siemiradzkiego, Brandta i innych), rysunków (zagadnienia tematu, kompozycji, kolorystyki itp.). Przykładów tych można wymienić całe mnóstwo. Dydaktyczność bowiem ekspozycji muzealnych nie pod-

lega dyskusji, szczególnie w swej użyteczności dla celów metodyki — dydaktyki szczegółowej, związanej z nauczaniem poszczególnych przedmiotów i specyficznych zagadnień.

Należy więc jedynie życzyć sobie, by w krótkim czasie został zrealizowany główny postulat współczesnego muzealnictwa polskiego w tej dziedzinie, domagający się wprowadzenia do programów średnich i wyższych szkół pedagogicznych oraz na wszystkich kursach nauczycielskich wykładów i ćwiczeń z zakresu działalności i specyfiki muzeów.

Współpraca grudziądzkiego Muzeum ze szkołami to także wykłady i odczyty dla młodzieży, organizowane bądź w gmachu Muzeum, bądź w Domu Kultury Dzieci i Młodzieży. I tak np. w roku 1960 zorganizowano cykl cotygodniowych pogadanek w Muzeum (we wtorki — dzień bezpłatnego wstępu) dla młodzieży szkół średnich. Prelegentami na spotkaniach, byli wszyscy pracownicy naukowi Muzeum (archeolog, etnograf, artysta-plastyk i polonista), którzy zapoznawali młodzież z wybranymi zagadnieniami reprezentowanych, przez siebie dyscyplin wiedzy. Prelekcje te — trwające przez maj i czerwiec 1960 r. — pomyslane były jako imprezy uzupełniające program szkolny. W miarę możliwości ilustrowano je eksponatami lub stanowiły one komentarz do wystaw. Najchętniej korzystała z nich młodzież klas maturalnych Liceów Pedagogicznych, Ekonomicznego i Liceów Ogólnokształcących w Grudziądzu.

Kontynuacją spotkań z młodzieżą w Muzeum były „czwartki muzealne” w grudziądzkim Domu Kultury Dzieci i Młodzieży. Uczestniczyła w nich głównie młodzież szkół podstawowych. Pogadanki obejmowały i tutaj różnorodną tematykę, ilustrowaną odpowiednim filmem oświatowym. Np. program „czwartków muzealnych” w listopadzie 1960 r. przedstawiał się następująco: Jan Matejko, Maksym Gorki, Zabytki i krajoznawstwo, Archeologia i jej problemy; w grudniu 1960 r.: Co to jest numizmatyka, Życie współczesne w dokumencie archiwalnym na przykładzie zestawu Polskich Kronik Filmowych, Z przeszło-

ści Ziem Zachodnich. I te spotkania cieszyły się wśród młodzieży ogromną popularnością. W sali kinowej — gdzie się odbywały — kierownictwo Domu Kultury musiało organizować co czwartek dodatkowe miejsca.

W roku oświatowym 1961/62 Dział Naukowo-Oświatowy grudziądzkiego muzeum z myślą o młodzieży szkół średnich zorganizował cykl odczytów pod ogólną nazwą „Światowe centra sztuki współczesnej”. Cykl składał się z 9 prelekcji poświęconych sztuce krajów europejskich: Włoch, Francji, ZSRR, Holandii i poza europejskich: Meksyku, Stanów Zjednoczonych, Indii, Chin oraz Japonii. Prelegentami byli znani wykładowcy Uniwersytetu Warszawskiego oraz historycy i krytycy sztuki współczesnej, m. in. mgr mgr Alina Trojan, Łucja Sobecka, Andrzej Jakimowicz, Ryszard Stanisławski, Wiesław Juszcak. Wiadomości podawane na wykładach były ilustrowane licznymi barwnymi przezroczkami, które pozwoliły słuchaczom zaznajomić się ze sztuką omawianego kraju na konkretnych, najlepszych przykładach. Cykl odczytów — intensywna forma pracy oświatowej — okazał się bardzo przydatny. Miernikiem tego była frekwencja: wśród obecnych, których liczba utrzymywała się na jednym poziomie, zdecydowanie przeważała młodzież szkół średnich (Liceum Ogólnokształcącego I i II, Pedagogicznego, Szkoły Dietetyczek). Ta intensywna forma pracy oświatowej wyrobiła w młodych słuchaczach nawyk uczestniczenia w wykładach i przyzwycała do odwiedzania Muzeum również jako miejsca innych niż wystawy imprez kulturalno-oświatowych.

Bardzo przydatnymi we współpracy grudziądzkiego Muzeum ze szkołami okazują się rozmaite wydawnictwa: stały miesięcznik, zawierający aktualne wiadomości o pracy Muzeum „Informator Muzeum w Grudziądzu”, rozsyłany bezpłatnie do wszystkich szkół podstawowych i średnich w mieście, katalogi do wystaw stałych i czasowych, składanki i foldery do wystaw ruchomych oraz systematyczne publikacje o działalności Muzeum na łamach prasy.

Jednak i ta forma pracy Muzeum nie jest w pełni wykorzystywana przez nauczycieli i młodzież. Zdarza się bowiem, że zgłaszający się do grudziądzkiego Muzeum nauczyciele nie orientują się w aktualnych wystawach, mimo iż komunikuje o tym regularnie wysyłany do szkół „Informator Muzeum w Grudziądzu”.

Reasumując zagadnienie współpracy grudziądzkiego Muzeum ze szkołami, omówione zresztą fragmentarycznie, na-

leży — z jednej strony — podkreślić niemale osiągnięcia i pozytywne rezultaty, z drugiej zaś zagwarantować tej współpracy dalszy rozwój oraz większy rozmach i to m. in. drogą administracyjno-programową. Sprawa korzystania przez szkoły z Muzeum jako pomocy w nauczaniu winna bowiem leżeć w centrum zainteresowań dyrektorów, kierowników szkół i wykładowców poszczególnych przedmiotów.

BOŻENA SIKORSKA-NOWACKA

Pilny postulat muzealnictwa doczeka się realizacji

W poprzednim numerze naszego „Informatora” publikowaliśmy artykuł Zbigniewa Czernskiego onawiający program i profil powstającego w Bydgoszczy pierwszego w Polsce muzeum sztuki współczesnej pn. „MUZEUM SZTUKI POLSKI LUDOWEJ”. Konieczność utworzenia tego typu muzeum była w ostatnim czasie postulowana również w kilku publikacjach. M. in. na łamach tygodnika społeczno-kulturalnego „Kultura” (z dnia 18. VIII. 1963 r. Nr 10) ukazał się artykuł Zbigniewa Florczaka pt. „Katakumby sztuk plastycznych”, w którym autor stwierdza:

... „Wydaje mi się, że są u nas cmentarzyska, katakumby sztuki. Wydane na zakup pieniądze nie tylko nie mają sensu, ale przynoszą w rezultacie obiektywną szkodę. Artyście chodzą nie tylko o to, żeby pobrać ten tyśiąc, czy parę tysięcy. On chcieliby widzieć swoje dzieło eksploatowane społecznie. To znaczy, żeby tysiące par oczu zaczęło się o to jego płótno. Niech krytykują, ale niech patrzą. Pierwiastkowa psychologia tworzenia. Od kilku lat walczy się u nas sprawa zorganizowania galerii sztuki współczesnej. Jest jakiś załazek tego (rzeźba) w Wilanowie. Ale czy to jest tak skomplikowana historia? Niech to będzie obszerny barak albo lepiej: kilka baraków rozlokowanych po całym kraju. Marmurów i wind nie po-

trzeba — ludzie nie po to tam będą przychodzić, żeby rozglądać się po stropach. Jednak jakoś nikt się nie kwapi do wyciągnięcia wniosków z dawno zapadłej ustawy rządowej o stworzeniu takiego miejsca. Sen o mecenacie państwa, który śnię (chyba nie tylko ja!) od tylu lat jest coraz bardziej męczący.”

Artykuł ten spotkał się z dużym odgłosem czytelników, których kilka listów zamieściła „Kultura” w następnych numerach.

W tej sprawie zabrał też głos na szpaltach „Gazety Pomorskiej” (z dnia 26 września 1963 r., Nr 228 (4704) Dariusz Czapliski — jeden z inicjatorów i organizatorów w 1961 r. „Społecznego Komitetu Utworzenia Muzeum (Wielodziałowego) w Bydgoszczy”. W artykule Czaplickiego, poświęconym głównie programowi rozwoju kultury w Bydgoszczy (1963—1980) pt. „Wysoka Rado” znajdujemy m. in. następujące uwagi:

... „czy do końca jest przemyślane i sprecyzowane przeświadczenie, że odbiorcy kultury niczego innego nie pragną tak gorąco jak kontaktu z prehistorią, której znaczenie w rozwoju kultury bydgoskiej program zdaje się wyraźnie przeceniać?
— czyżby propozycje utworzenia w Bydgoszczy Muzeum Sztuki Polski Ludowej, a następnie rozbudowania

go w Muzeum Sztuki Krajów Demokracji Ludowej — jednym słowem — propozycje utworzenia placówki, jakiej w Polsce nie ma i której już w założeniu obce byłyby zaściankowość, prowincjonalizm — przekraczały możliwości naszej wyobraźni i rozmiary naszej odwagi w podejmowaniu decyzji, że program nie bierze ich w ogóle pod uwagę?”

W związku z tym informujemy, że projekt programu tworzonego muzeum został w miesiącu maju br. przedłożony przez Wydział Kultury Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy kompetentnym władzom, które oceniły go pozytywnie i zakwalifikowały do realizacji. Najlepszą ilustracją tego może być poniższe pismo, które z uwagi na jego znaczenie — podajemy w pełnym brzmieniu:

Ministerstwo Kultury i Sztuki
Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków
Warszawa, Krak. Przedmieście 15/17
MOZ-1-2/9/63

Warszawa, dnia 25. X. 1963

Prezydium Wojewódzkiej Rady
Narodowej — Wydział Kultury
w Bydgoszczy
ul. Jagiellońska 3

Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków nawiązując do dyskusji prasowej w sprawie utworzenia w Bydgoszczy Muzeum Sztuki Polski Ludowej niniejszym podaje co następuje:

1. Myśl założenia w Bydgoszczy w/w Muzeum jest zgodna z planowym rozwojem muzealnictwa w PRL.
2. Przedłożony Zarządowi projekt programu wzmiankowanego Muzeum w swoich generalnych założeniach jest słuszny.
3. Zarząd podtrzymuje wypowiedź Dariusza Czaplickiego zawartą w Numerze 238 „Gazety Pomorskiej” z dnia 26 września br. pt. „Wysooka Rado”. Należy sądzić, że utworzenie Muzeum Sztuki Polski Ludowej, a następnie przebudowanie go w placówkę dokumentującą sztukę krajów demokracji ludowej w poważnym stopniu może zrekomensować brak w naszym mu-

zealnictwie placówki, która w głównym zakresie poświęcona będzie osiągnięciom PRL w dziedzinie plastyki.

Zarząd sądzi, iż powyższej sprawie należy poświęcić więcej uwagi przez włączenie jej do dyskusji fachowej, a nawet publicznej, celem uzyskania opinii osób zainteresowanych planowym rozwojem kultury w Polsce Ludowej.

Zarząd przedstawiając w powyższej sprawie swoje stanowisko podkreśla, iż w związku ze zbliżającymi się obchodami XX-lecia PRL omawiana sprawa staje się jak najbardziej aktualna.

Dyrektor
(—) Mgr Mieczysław Ptańnik

(TOR)

Grudziądz w dokumencie archiwalnym

W dniu 19. X. 1963 r. otwarto w Muzeum w ramach obchodzonego w br. „Tygodnia Archiwów” wystawę pt. „Grudziądz w dokumencie archiwalnym”. Wystawa obejmuje oryginalne dokumenty i akta, fotokopie i odpisy akt, starodruki i książki dotyczące Grudziądza i jego okolic. Archiwalia te pochodzą ze zbiorów Powiatowego Archiwum Państwowego, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Muzeum Państwowego oraz osób prywatnych: Józefa Błachnio, Leszka Jakubczaka oraz Adama Wolnikowskiego.

Wystawa składa się z siedmiu działów:

Pierwszy — pod hasłem „Zaranie dziejów” — zapoznaje zwiedzającego z najstarszymi wzmiankami o Grudziądzu. Tem dla ekspozycji są odpisy dwóch dokumentów: Bolesława Szczodrego z 1065 r. oraz Konrada I z 1222 r.

Drugi dział — „Okres krzyżacki” — ukazuje ekspansję Zakonu Krzyżackiego na Ziemię Chełmińską i przejęcie po roku 1230 byłych posiadłości Chrystiana, w ich liczbie i grodu grudziądzkiego.

Trzecia część wystawy pod nazwą „Panowanie Rzeczypospolitej szlacheckiej” — ukazuje dalsze dzieje miasta i zamku grudziądzkiego już jako siedziby starostów polskich. Obok dokumentów autentycznych znajdujemy tutaj fotokopie listów osób prywatnych. Osobny rozdział ukazuje okres drugiej wojny szwedzkiej, a w związku z tym upadek gospodarczy miasta. Na szczególną uwagę zasługuje widok Grudziądza w czasie oblężenia przez wojska szwedzkie w grudniu 1655 r. wg miedziorytu szwedzkiego historyka Puffendorfa, miedzioryt Jana Stobeusza, ur. w Grudziądzu, znanego muzyka i kompozytora XVII w., wreszcie ulotka drukowana z 1659 r., wzywająca załogę szwedzką broniącą się na zamku do poddania się wojskom polskim.

Czwarty dział to „Zabór pruski”. Tekst na planszy objaśnia, że czasy Fryderyka II przynoszą miastu pewną poprawę gospodarczą, do czego przyczynia się fakt budowania pod Grudziądzem okazałej twierdzy. Plansza przypomina również o prześladowaniu ludności

polskiej wzmagającym się od czasów kanclerza Bismarka. I tu znajdujemy kilka bardzo ciekawych dokumentów i ekspozatów z okresu zaborów, m. in. plan Grudziądza, twierdzy i okolicy podczas blokady francuskiej w 1807 r., roczniki: „Amts-Blat” z 1817 r. w języku polskim i niemieckim, „Kreis Blatt” z 1838 r. W dziale tym uwypuklono „Gazetę Grudziądzką” i jej wydawcę Władysława Kułerskiego. W osobnej gablotce, poza kilkoma egzemplarzami „Gazety Grudziądzkiej” z lat 1914—1934, umieszczono również inne druki, które wyszły z tej drukarni.

Piąta, centralna część wystawy — to ekspozycja najmocniej udokumentowana archiwalią. Napis wprowadzający podaje, że w niepodległej Polsce nastąpił dalszy rozwój przemysłu kapitalistycznego, lecz jednocześnie wzrosła też aktywność proletariatu spod znaku KPP i PPS-lewicy. Potwierdzają to liczne w tym okresie manifestacje, strajki oraz procesy komunistów. Ten dział wystawy ukazuje także m. in. dawną prasę grudziądzką, akta i protokoły niektórych komitetów społecznych, dyplomy osób zasłużonych, albumy z Pierwszej Pomorskiej Wystawy Rolnictwa i Przemysłu (26. 6. — 12. 7. 1925).

Dział szósty to „Okupacja hitlerowska”. Mówią o tym oryginalne obwieszczenia i zarządzenia okupanta, fotografie członków Selbstschutzu oraz list z obozu koncentracyjnego w Ravensbrück.

Wreszcie ostatni, siódmy dział wystawy to: „Okres Polski Ludowej”. Ilustruje go m. in. Rozkaz nr 1 komendanta Grudziądza pułk. Kirilowa z dn. 6 marca 1945 r., zdjęcia z widokami zniszczonego miasta. Wystawiono też wydawnictwa, publikacje i materiały źródłowe dotyczące Grudziądza.

Wystawę zamyka gablotą z publikacjami z lat 1952—1963, poświęconymi sprawom archiwalnym.

Scenariusz wystawy opracował Józef Błachnio, oprawę graficzną przygotował kustosz art. malarz Bolesław Zacharek.

JÓZEF BŁACHNIO

Z NASZEGO MUZEUM

W dniu 19 września br. odbyło się w naszym Muzeum uroczyste otwarcie wielkiej wystawy pt. „XX-lecie PPR w grafice i rysunku”. Uroczystość ta, będąca zarazem inauguracją nowego Roku Oświatowego w Muzeum, zgromadziła licznych przedstawicieli władz, działaczy kultury oraz młodzież szkół średnich. Otwarcia wystawy dokonał przewodniczący Prezydium MRN w Grudziądzu Władysław Dobrowolski. Ekspozycja została urządzona ze zbiorów Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego w Warszawie. Składały się na nią 224 prace współczesnych artystów polskich starszego i młodego pokolenia. Wystawę obejrzało w grudziądzkim Muzeum — w okresie jej trwania tj. od 19 września do 15 października 1963 r. — 2.061 osób, w tym 49 wycieczek z 1.461 uczestnikami. Wśród wycieczek przeważały grupy młodzieży szkół średnich.

Dyrektor grudziądzkiego Muzeum mgr Zbigniew Czerny przebywał w dniach od 9 września do 7 października br. we Włoszech jako stypendysta Ministerstwa Kultury i Sztuki. Pobyt ten miał na celu bliższe zapoznanie się z pracą włoskich muzeów. Mgr Zbigniew Czerny odwiedził pięć miast: Rzym, Wenecję, Padwę, Bolonię i Florencję, w których oprócz działalności muzeów poznał wiele pojedynczych obiektów zabytkowych. Przedmiotem szczególnego zainteresowania były muzea: Museo di Palazzo Venezia, Galleria Nazionale d'Arte Moderna, Museo di Villa Giulia, Museo Capitolino, Museo Lateranense, Museo e Galleria Borghese, Museo Baracco, Galleria Doria, Museo Capitolini, Museo della Civiltà Romana — w Rzymie; Gallerie dell'Accademia, Pa-

lazzo Ducale, Civico Museo Correr, Galleria Internazionale d'Arte Moderna, Collezione Guggenheim, Museo del Settecento Veneziano — w Wenecji; Museo Civico i Museo Bottacin — w Padwie; Pinacoteca Nazionale i Museo Civico — w Bolonii oraz Galleria degli Uffizi, Galleria Palatinum, Galleria d'Arte Moderna, Museo Archeologico, Museo Nazionale Bargello, Palazzo Vecchio e Quartieri Monumentali — we Florencji. Wynikiem pobytu we Włoszech jest także nawiązanie przez mgra Zbigniewa Czernego wielu kontaktów z włoskimi muzeologami.

Wyjazd dyrektora grudziądzkiego Muzeum do Włoch poprzedziła korespondencja, a także wymiana wydawnictw z licznymi muzeami włoskimi. Droga wymiany wydawnictw, głównie z muzeami w większych miastach włoskich, Muzeum w Grudziądzu uzyskało na przestrzeni trzech miesięcy (od lipca do października br.) ponad dwadzieścia cennych publikacji. Wzbogaciły one zbiory biblioteki naszego Muzeum. Wszystkie nadesłane pozycje zostaną kolejno wymienione w naszym statym dziale niniejszego „Informatora”, zatytułowanym „Wydawnictwa nadesłane”.

Frekwencja zwiedzających grudziądzkie Muzeum wyniosła w trzecim kwartale 1963 r. ogółem 6 650 osób, w tym 93 wycieczki z 4 230 uczestnikami. Jak co roku w okresie letnim wśród zwiedzających dominowali turyści i to zarówno z kraju jak i zza granicy. Liczne także były wycieczki młodzieży z obozów i kolonii letnich oraz wczasowiczów spędzających urlopy na statkach Warszawskiej Żeglugi na Wiśle.

(bos)

Nowe dary

W trzecim kwartale 1963 r. Państwowe Muzeum w Grudziądzu uzyskało bezpłatnie 17 eksponatów, które zasiliły zbiory działu etnograficznego, historycznego i gabinetu numizmatycznego.

Oto nazwiska ofiarodawców oraz złożone dary:

OB. CECYLIA KARPIŃSKA, zam. w Szembruku pow. Grudziądz — popielniczkę w kształcie łodzi, rzeźbioną w drewnie.

WALERIAN MRÓZ, uczeń IV kl. Szkoły Podstawowej nr 7 w Grudziądzu — bagnet niemiecki z I wojny światowej.

DANUTA MAZUREK, uczennica II kl. Szkoły Odzieżowej w Grudziądzu — 3 wawiasy roboty kowalskiej i 2 sztachety ozdobnie wykonane. Przedmioty pochodzą z gospodarstwa ojca ofiarodawczyni, Ob. Mazurka z Podwieska nr 49.

OB. DANUTA GREŃKIEWICZ-LATIF, zam. w Kairze (ZRA) — 1 medal srebrny, 4 monety (różne) z lat: 1794, 1831, 1911, 1923, 2 banknoty współczesne.

TERESA KUBIŃSKA, uczennica Szkoły Podstawowej w Starym Błonowie pow. Grudziądz — ręczną maglownicę z walkiem oraz łopatę do wypiekania chleba.

OB. BRUNON CICHORACKI, kowal zam. w Plemiętach pow. Grudziądz — ozdobne okucie dyszla oraz „pałkę” drewnianą do obcinania kopyt.

OB. CYRYL KRUSZEWSKI z Grudziądza — przepustkę nr 651 z 1914 r. zezwalającą na spacer po Górze Zamkowej w Grudziądzu.

OB. LESŁAW SZOLGINIA, zam. w Świeciu n. Wisłą — wagę sprężynową, ręczną, z XIX w.

GENOWEFA WISNIEWSKA, uczennica III kl. Szkoły Cukierniczej w Grudziądzu — chodak drewniany z okresu I wojny światowej, noszony przez jeńców rosyjskich, a znalezione na poddaszu domu w Mełnie.

Za złożone dary Dyrekcja Państwowego Muzeum w Grudziądzu składa tą drogą wyrazy serdecznego podziękowania wszystkim Ofiarodawcom.

(J. BŁ.)

Działalność grudziądzkiego Oddziału Kujawsko-Pomorskiego Towarzystwa Kulturalnego została wznowiona po przerwie wakacyjnej poszerzonym zebraniem Zarządu, które odbyło się 26 września 1963 r. Tematem zebrania było sprawozdanie kierowników poszczególnych

sekcji z dotychczasowej pracy oraz przedstawienie planów działalności na ostatni kwartał bieżącego roku wraz z dezyderatami finansowymi.

Sekcja muzyczna Oddziału KPTK zorganizowała w dniu 10 października br. w sali Teatru Ziemi Pomorskiej w Grudziądzu koncert Filharmonii Pomorskiej z Bydgoszczy pod dyrekcją G. Sutta, z udziałem solisty J. Kusiewicza, tenora Opery Bałtyckiej w Gdańsku. Na program koncertu złożyły się następujące utwory: Auber — uwertura do opery „Fra Diavolo”, Moniuszko — aria Jontka z opery „Halka”, Grieg — I suita „Peer Gynt”, Czajkowski — aria z opery „Eugeniusz Oniegin”, Iwanow — „Szkice kaukaskie”, Suppé — uwertura „Lekka kawaleria”, Lehar — aria z operetki „Kraina uśmiechu”, Drigo-Jabłoń-

ski — serenada „Miliony arlekina”, Zeller — aria z operetki „Ptasznik z Tyrolu”, Jean-Jean — „Rozbawione skrzy-pieczki”.

Sekcja foto-filmowa ogłosiła w październiku br. otwarty konkurs fotograficzny pod hasłem „Piękno ziemi grudziądzko-chełmińskiej”. Impreza została zorganizowana w ramach obchodów 900-lecia Grudziądza. Zakończenie konkursu zostało przewidziane w połowie listopada br. Na zwycięzców czekają liczne i cenne nagrody rzeczowe i pieniężne, których fundatorami — obok Oddziału KPTK — są zakłady pracy naszego miasta, instytucje i organizacje społeczne.

Organizatorem kolejnej imprezy grudziądzkiego Oddziału KPTK była sekcja plastyczno-wystawowa, która w dniu 17 października br. przygotowała w sali grudziądzkiego Muzeum interesującą prelekcję o współczesnej plastyce i kierunkach jej rozwoju. Prelegentem był znany publicysta i krytyk — Janusz Bogucki. Imprezę uzupełniła projekcja trzech filmów oświatowych, poświęconych zagadnieniom współczesnej sztuki i jej twórcom: „Zbigniew Pronaszko”, „Tadeusz Kulisiewicz” i „Le Corbusier”. Poruszone w prelekcji zagadnienia wzbudziły duże zainteresowanie słuchaczy, czego dowodem była ożywiona dyskusja.

(now)

nowinki muzealne

WYSTAWA W STRALSUNDZIE. W Muzeum Kulturalno-Historycznym w Stralsundzie (NRD) czynna była wystawa malarstwa i grafiki Manfreda Kandt i Susanne Kandt-Horn, współczesnych malarzy niemieckich, zamieszkałych na wyspie Uznam.

KONFERENCJA MUZEOLOGÓW. W Leningradzie i Moskwie odbyły się konferencje Sekcji Konserwacji Malarstwa Międzynarodowej Rady Muzeów przy UNESCO, w której ze strony Polski uczestniczyli: prof. dr Stanisław Lorentz, prof. dr Bohdan Marconi, mgr Janusz Lehman, mgr Rudolf Kozłowski i mgr Andrzej Kanwiszer.

„RĘCE CZŁOWIEKA”. W Neuchatel (Szwajcaria) czynna była wystawa pt.: „Ręce człowieka”, w której brała udział również Polska. Ekspozyty nasze ukazywały ręce jako temat dzieł sztuki, ręce wybitnych twórców, a także niektóre przedmioty artystyczne wykonane rękami znanych twórców.

POLSKI FOLKLOR I RZEMIOSŁO. W Pałacu Gubernatora w Brugge (Belgia) udostępniono wystawę folkloru i rzemiosła polskiego, do której ekspozyty sprowadzono z Muzeum Sztuki Ludowej z Warszawy. Pokazano na niej m. in. wyroby przemysłu tkackiego (stroje ludowe, obrusy, kapy), ceramikę, przedmioty kultu religijnego rzeźbione w drewnie oraz koronki, hafty i wycinanki.

ZE ŚWIATA

GRAFIKA S. SUBERLAKA W WIEDNIU. W Galerii Towarzystwa Austriacko-Polskiego uruchomiono wystawę grafiki Stefana Suberlaka, współczesnego artysty polskiego. Na uroczystość otwarcia przybyli liczni przedstawiciele świata kultury i sztuki, krytycy i sympatycy Towarzystwa. Obecny był również ambasador PRL w Austrii Karol Kuryluk.

WYSTAWA FOTOGRAFICZNA. Związek Polaków w Hobart (Australia) zorganizował wystawę fotograficzną obejmującą ponad 100 fotogramów. Większość zdjęć została wykonana na Podhalu i ukazuje piękno tej dzielnicy Polski. Wystawa będzie eksponowana również w innych środowiskach Polonii australijskiej.

Z KBAJU

EKSPOZYCJA JUGOSŁOWIAŃSKA W MUZEUM OŚWIĘCIMSKIM. W Muzeum Oświęcimskim nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy jugosłowiańskiej, obrazującej walkę Jugosławii z hitlerowskim najeźdźcą oraz martyrologię narodu jugosłowiańskiego w Oświęcimiu i innych faszystowskich obozach zagłady. Cała ekspozycja składa się z około 90 dużych plasz i ponad 230 fotografii i fotogramów, map, dzieł sztuki związanych z tematyką wystawy. Na terenie Muzeum w Oświęcimiu istnieją już ekspozycje: radziecka, czechosłowacka, NRD i węgierska.

KONFERENCJA W ŁODZI. Z inicjatywy Ministerstwa Kultury i Sztuki ZMiOZ, Ośrodka Dokumentacji Zabytków i Muzeum Historii Włókiennictwa zorganizowana została w Łodzi ogólnokrajowa konferencja naukowa poświęcona konserwacji zabytkowych tkanin i skór.

IV OGÓLNOPOLSKA WYSTAWA MARYNISTYCZNA. W warszawskiej „Zachęcie” czynna była IV Ogólnopolska Wystawa Marynistyczna, w której

uczestniczyli współcześni malarze polscy ze wszystkich ośrodków w kraju. Okręg bydgoski reprezentowali m. in. Stanisław Boryowski, Barbara Narębska-Dębska, Teresa Jakubowska, Maria Wąsowska.

MALARSTWO KUBY. Również w „Zachęcie” dostępna była wystawa malarstwa dwóch artystów kubańskich — Portocarrero i Miliana, reprezentowanych już w ubiegłym roku na ogólnej wystawie malarstwa kubańskiego w Warszawie.

POLSKA LUDOWA W FOTOGRAFII. W Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego w Warszawie zorganizowano wystawę pt. „Polska Ludowa w fotografii”, będącą swoistą kroniką fotograficzną naszego kraju.

MALARSTWO PAĞOWSKIEGO. W Muzeum w Łowiczu otwarto wystawę malarstwa Zdzisława Pağowskiego z okazji 30-lecia pracy artystycznej. Współorganizatorami wystawy są — obok Muzeum — Wydział Kultury Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Towarzystwo Przyjaciół Muzeum w Łowiczu.

Z POMORZA

WYSTAWA STYPENDYSTÓW WYDZIAŁU KULTURY WRN. W toruńskim Dworze Artusa zorganizowano wystawę prac stypendystów Wydziału Kultury Prezydium WRN w Bydgoszczy, eksponowaną poprzednio w bydgoskim Salonie Wystawowym BWA. Uczestniczy w niej 14 plastyków (grafików i malarzy) naszego województwa.

MALARSTWO WŁADYSŁAWA KRĘŻELA. W Małym Salonie Sztuki w Bydgoszczy otwarto wystawę indywidualną Władysława Krężela, współczesnego artysty zamieszkałego w Chełmnie.

MALOWANY FAJANS WŁOCLAWSKI. Kujawsko-Pomorskie Towarzystwo Kulturalne w Bydgoszczy i Muzeum Kujawskie we Włocławku zorganizowały w salach Muzeum wystawę malowanego fajansu włocławskiego.

TORUŃSCY PLASTYCY NA WYSTAWIE „ZŁOTEGO GRONA”. Do wzięcia udziału w I Ogólnopolskiej Wystawie i Sympozjum Naukowym Plastyki (malarstwo, grafika, plakat), „Złotego Grona” zorganizowanych z okazji Dni Zielonej Góry, zostali zaproszeni także to-

ruńscy plastycy: Tymon Niesiołowski, Stanisław Borysowski, Barbara Narębska-Dębska i Teresa Jakubowska.

I GALERIA FOTOGRAFIKI NA WSI.
W Szkole Tysiąclecia w Łysomicach
pow. Toruń otwarta została I Galeria

Fotografiki, na którą złożyły się dary artystów fotografików z Warszawy oraz Zofii i Jana Kiepuszewskich, Piotra Wiszniewskiego z Bydgoszczy i Olgierda Gałdyńskiego z Torunia.

(kor)

WYDAWNICTWA NADESŁANE

Aleksander Kobzdej, składanka, Kraków 1962 (dar Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie).

Andrzej Ciechowski — Mozaika szklana, składanka, Warszawa 1962 (dar CBWA w Warszawie).

Bronisław Kopezyński — malarz Warszawy, katalog, Warszawa 1962 (dar j.w.).

II Wystawa polskiego malarstwa i grafiki współczesnej w Częstochowie, Częstochowa 1961/62 (dar Muzeum Regionalnego w Częstochowie).

Dzieła sztuki baroku w Muzeum w Łowiczu, Warszawa 1962 (dar CBWA w Warszawie).

Katalog wystawy obrazów Czesława Kiebińskiego, Kraków 1962 (dar Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie).

Katalog wystawy — Wojciech Gerson (1831—1901), Łódź 1962 (dar Muzeum Sztuki w Łodzi).

Kostrzewski Józef — Dzieje polskich badań prehistorycznych, Poznań 1949 (dar Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie).

Kostrzewski Józef (red.) — III Sprawozdanie z prac wykopaliskowych..., Poznań 1950 (dar j.w.).

Łudowe meblarstwo Warmii, Mazur i Powiśla, katalog, Olsztyn 1961 (dar Muzeum Mazurskiego w Olsztynie).

Materiały Starożytne, tom VIII, Wrocław 1962 (dar Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie).

Michał Mazurek — artysta z Brzeżawy, składanka, Kraków 1962 (dar Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie).

Sprawozdania P. M. A., tomy: I, z. 1—4; II, z. 1—4; III, z. 1—4, Warszawa 1948—50 (dar Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie).

Wiedeńska szkoła malarstwa fantastycznego, Wiedeń 1962 (dar CBWA w Warszawie).

Więcek Adam — Sebastian Dadler medalier gdański..., Gdańsk 1962 (dar Biblioteki PAN w Gdańsku).

Wystawa malarstwa kubańskiego, katalog, Warszawa 1962 (dar CBWA w Warszawie).

Wystawa prac 25 malarzy realistów, katalog, Warszawa 1962 (dar j.w.).

Wydawca: Muzeum w Grudziądzu, ul. Wodna 3/5
Redaguje Kolegium. Nakład 500 egzemplarzy.

GrZGraf. 3242 - 4.11.63 - 500 - Bz-18/478